

כל שלא זכה מזבח לא זכו כהנים
בעור עור עולת איש ואשה
קרבן שאירע בו פסול לפני הזריקה ולא
היתה לה שעת היתר למזבח, העור אינו
שייך לכהנים, שנאמר: "וְהִכְהִין הַמִּקְרִיב אֶת עֹלֹת אִישׁ עֹר הָעֶלָה אֲשֶׁר
הִקְרִיב לַכֹּהֵן לוֹ יִהְיֶה", עולה שעלתה לאיש. עולה שנשחטה שלא
לשמה, אף על פי שלא עלתה לבעלים עורה לכהנים. אחד עולת האיש
ואחד עולת האשה עורותיהן לכהנים.

עורות קדשים קלים לבעלים ק"ק
לכהנים
עורות קדשים קלים לבעלים. עורות קדשי
קדשים לכהנים, קל וחומר, ומה אם עולה
שלא זכו בבשרה זכו בעורה, קדשי קדשים שזכו בבשרה אינו דין
שיזכו בעורה. ואם תאמר שהמזבח יוכיח שזכה בבשר בעולה ולא בעור,
אין ממנו ראיה מפני שאין שום קרבן שהעור נשרף בו, והעור שאינו
מהחלקים שמקטירים על המזבח אינו שייך למזבח¹⁶¹³.

גמרא

דין העור בעולת הקדש ובעולת
גרים
תנו רבנן, נאמר בפרשת עור העולה: "עֹלֹת
אִישׁ", רבי יהודה אומר, הכתוב ממעט
פרט לעולת הקדש שאין עורה לכהנים. רבי יוסי ברבי יהודה אומר,
פרט לעולת גרים. מהו פרט לעולת הקדש? אמר רבי חייא בר יוסף,
הכוונה לעולה הבאה מן המותרות שהם קרבנות שדינם שירעו וימכרו
ויפלו דמיהם לנדבה לעולת קיץ המזבח שאין העור לכהנים¹⁶¹⁴. שואלת
הגמרא, שדברי רבי חייא בר יוסף נכונים לפי התנא שאומר שהמותרות
הולכות לקיץ המזבח¹⁶¹⁵. אבל לתנא שאומר שהבעלים מביאים את
המותרות¹⁶¹⁶ מה הכוונה בעולת הקדש? עונה הגמרא, שכמו שרבא

¹⁶¹³ אבל לכהנים מצאנו שזכו בעור העולה וקל וחומר שיזכו בעורות קדשי קדשים. רש"י.
¹⁶¹⁴ עולה הבאה מהדמים של האשמות הרועות, תמורת אשם, אשם שמתו בעליו, ושכיפרו בעליו באחר. שדינם
שירעו וימכרו ויפלו דמיהם לנדבה לעולת קיץ המזבח, שאינה "עֹלֹת אִישׁ" אלא נדבת צבור ונסכיה משל צבור,
שהבעלים אינו סומך עליה ואינו שוחטה.

¹⁶¹⁵ וי"ל שממעטים את המותרות משום שהיו מתחילה לאיש. תוס'.

¹⁶¹⁶ תוס' שואלים הרי רבי יהודה שממעט עולת הקדש הוא שאמר בסמוך שהולכות לנדבת ציבור. וי"ל שלא
ידע את הברייתא שאומרת שלר"י אחד השופרות הוא למותרות, שאם ידעו אותה היו יודעים שרבי יהודה חזר

דורש את הכתוב בקרב עולה "וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֹלָה" שהעולה היא הראשונה לקרבנות ואין לפניה קרבן אחר. כמו כן נדרוש את הכתוב "עֹר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לַפֶּהּ לוֹ יִהְיֶה", עֹר עולה ראשונה לכהן ולא עֹר עולה הבאה ממותר אשם וחטאת.

ר' אייבו א"ר ינאי פרט למתפס תמימים לבדה"ב ומביאה הגמרא הסבר נוסף בכוונת רבי יהודה ב'עולת הקדש', שאמר רבי אייבו בשם רבי ינאי, הכתוב ממעט שלא נותנים לכהן את העור של המתפס עולה לבדק הבית. ואם התפס בהמה תמימה לבדק הבית ושחטה לפני שנפדתה, עורה אינו שייך לכהנים. לא רק למי שאמר שקדשי בדק הבית תופסים מדאורייתא, והבהמה נתפסת בקדושת בדק הבית, ואינה "עֹלַת אִישׁ" אלא עולת הקדש¹⁶¹⁷. אלא אפילו למי שאמר שקדשי בדק הבית אינם תופסים מדאורייתא, אלא מדרבנן. דוקא הבשר אינו נתפס בקדושת בדק הבית, מפני שהוא של מזבח ולא שלו, ואין קדושה על פיו. אבל העור נתפס בקדושת בדק הבית מפני שאינו ממון מזבח, והכהנים לא זכו בו עדיין.

אר"נ א"ר ב"א פרט לעולה הבאה מהמותרות וגם רב נחמן אמר בשם רבה בר אבוה, כוונת רבי יהודה למעט עולה הבאה מן המותרות. אמר רב המנונא לרב נחמן, האם אתה אמרת זאת כרבי יהודה, הרי רבי יהודה חזר בו והודה שהכהנים זוכים בעורות! כמו ששנינו בברייתא, אמר רבי יהודה, ששה שופרות מתוך י"ג השופרות שהיו במקדש, מיועדים לנדבה לעולה הבאה מן המותרות, שאין הכהנים זכאים בעורה. אמר לו רבי נחמיה, ויש אומרים רבי שמעון, אם כן ביטלת מה שדרש יהוידע הכהן, בכתוב אחד נאמר: "אֲשֶׁם הוּא אֲשֶׁם אֲשֶׁם לֹה", משמע שהאשם הוא להשם. ובכתוב אחר נאמר: "כַּחֲטָאת כַּאֲשֶׁם וכו'" הכֶּהֱן אֲשֶׁר יִכְפֹּר בּוֹ לוֹ יִהְיֶה" משמע שהאשם הוא לכהן? אלא כל דבר הבא שבא משום מותר חטאת ומותר אשם, ילקח בו עולות¹⁶¹⁸.

בו ממדרשו של יהוידע. תוס'.

1617 תוס' שואלים למה צריכים כאן את הכתוב שאם שחט קודם פדייה אין עורה לכהנים, הרי פשוט שקדשי בדק הבית היו בכלל העמדה והערכה. תוס'.

1618 כגון המפריש מעות לחטאתו ונותר מהם, וממותר אשמות שהולכים לרעייה ילקח בהם עולות, בשרם קרב להשם והעור לכהנים. כמו שכתוב: "כֶּסֶף אֲשֶׁם וְכֶסֶף חֲטָאוֹת לֹא יוֹבֵא בֵּית ה' לַכֹּהֲנִים יִהְיֶה".

רב המנונא א' במקדיש נכסיו כר' **שאל רב נחמן את רב המנונא, אם כן במה מר מעמיד את דברי רבי יהודה, פרט לעולת**

יהושע

הקדש? אמר לו, במקדיש נכסיו וקרבי יהושע¹⁶¹⁹. ששנינו במשנה בשקלים, המקדיש נכסיו, שכוונתו בסתם לבדק הבית, והיו בהם בהמות הראויות למזבח, זכרים ונקבות. רבי אליעזר אומר, זכרים ימכרו לצורכי עולות¹⁶²⁰, והנקבות ימכרו לצורכי זבחי שלמים, ודמיהם יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית. ורבי יהושע אומר, זכרים עצמם יקربו עולות¹⁶²¹, והנקבות ימכרו לצורכי שלמים ויביא בדמיהם עולות¹⁶²², ושאר הנכסים יפלו לבדק הבית. ואפילו לרבי יהושע שאמר שאדם חולק את הקדשו, ומקדיש את הראוי למזבח למזבח, ואת שאינו ראוי למזבח לבדק הבית, אינם כשאר קדשי מזבח שעורותיהם לכהנים, כיון שדווקא הבשר ראוי למזבח, אבל העור שאינו קרב למזבח נתפס בקדושת בדק הבית כשאר נכסיו.

שאל רב סימאי בר חילקאי את רבינא, מדוע רבי יוסי ברבי יהודה ממעט מהכתוב "עֶלְתַּי אִישׁ" עולת גרים, האם גר אינו איש? אמר לו רבינא, שהכתוב ממעט עור של עולת גר שמת ואין לו יורשים.

תנו רבנן, נאמר: "עֶלְתַּי אִישׁ" מכאן שעור עולה של איש שייך לכהנים. ומנין שעור של עולת גרים נשים ועבדים¹⁶²³ לכהן? שנאמר: "עור הָעֶלָה". אם כן מה ממעטי מהכתוב "עֶלְתַּי אִישׁ"? עולה שעלתה לאיש. אבל עולה שנשחטה במחשבת חוץ לזמנה וחוץ למקומה, הכהנים לא זכאים בעורה. יכול לא יהיו זכאים בעור עולה שנשחטה שלא לשמה שלא עלתה לבעלים לשם חובה? לכך נאמר "עור הָעֶלָה" לרבות.

"עור העלה" א' עולת גרים נשים ועבדים "עלת איש" עולה שעלתה לאיש

¹⁶¹⁹ ושם מזבח חל עליהם מתחילה על מה שראוי למזבח אבל בעור הוא מודה שחלה קדושת בדה"ב. רש"י.
¹⁶²⁰ שקי"ל שהמתפס תמימים לבדק הבית אינן נפדין אלא למזבח, שכל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם. רש"י.

¹⁶²¹ זכרים עצמן יקרבו עולות לשם אותו האיש מפני שאדם חולק את הקדשו ואע"ג שמקדיש בסתם דעתו היא להקריב למזבח את הראוי לו. רש"י.

¹⁶²² אבל הן עצמן לא יקרבו שלמים עד שימכרו כיון שמקדיש את הכל בסתם הקדיש את כל הראוי למזבח כמו בבדק הבית שכולו קדוש. והקדישם לדמי עולה. רש"י.

¹⁶²³ משמע שהיינו ממעטים מכתוב אחד את נשים ועבדים. והקשה הר"ר חיים שבפרק החובל (ב"ק דף פח.). מצריכים שני כתובים למעט מעדות נשים ועבדים. וי"ל שבמצות לומדים את נשים ועבדים זה מזה בגז"ש "לה" "לה" אבל בעדות לא שייך ללמד זה מזה שהרי הפסול אינו תלוי בנאמנות שהרי משה ואהרן לא מעידים, והיכא דגלי גלי. תוס'.

“עור העלה” קדשי
קדשים

ולומדים שהכהנים זכאים בעורות של קדשי קדשים

מהכתוב “עור העלה אֲשֶׁר הִקְרִיב”, וממעטים את

קדשים קלים ממה שכתוב “עֶלָה” שהיא קדשי קדשים. רבי ישמעאל

אומר, מהכתוב “עור העלה” לומדים שהכהנים זכאים בעור העולה,

ומנין לומדים עורות קדשי קדשים? בקל וחומר. מה עולה שלא זכו

בבשרה זכו בעורה, קדשי קדשים שזכו בבשרם אינו דין שזכו בעורם.

ולא אומרים שמזבח שזכה בבשר ולא זכה בעור יוכיח. מפני שהמזבח לא

זכה במקצת, אבל כהנים שזכו במקצת, זכו בכולם.

רבי אומר, לא הוצרכנו את כל הכתוב אלא

רבי אומר כל עצמו לא הוצרכנו
אלא לעור העולה

לעור העולה בלבד. שבכל מקום העור מהלך

אחר הבשר, פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים עורותיהן נשרפים

עמהם. חטאת ואשם וזבחי שלמי ציבור הם מתנה לכהן, אם הכהנים רצו

מפשיטים אותם, לא רצו אוכלים אותן על גבי עורם, מבשלים את הבשר

עם העור. קדשים קלים לבעלים, רצו מפשיטים אותן, רצו אוכלים אותן

על גב עורן. אבל בעולה שנאמר בה: “וְהַפְּשִׁיט אֶת הָעֶלָה וְנִתַּח אֹתָהּ

לְנִתְחָיָהּ”, היינו אומרים שהכהנים אינם זכאים בעורה! תלמוד לומר:

“עור העלה אֲשֶׁר הִקְרִיב לַפֶּהֱן לוֹ יִהְיֶה”, גם העור של העולה ניתן לכהן

המקריב אותה. “לוֹ יִהְיֶה” פרט לטבול יום ומחוסר כיפורים ואונן. ולא

אומרים שלא יזכו בבשר שהוא לאכילה אבל יזכו בעור שאינו לאכילה.

שואלת הגמרא, מדוע התנא קמא

לא יהיה למעט טבוי מחו"כ ואונן ור' ישמעאל
לומד מ"לו יהיה" שהעצמות מותרות

לא לומד מקל וחומר כרבי ישמעאל?

עונה הגמרא, שהכתוב טורה וכותב דבר שנלמד בקל וחומר. ורבי

ישמעאל לומד מהכתוב “אֲשֶׁר הִקְרִיב” פרט לטבול יום ומחוסר כיפורים

ואונן. ולא מהכתוב “לוֹ יִהְיֶה”, שכן אמר רבי יוחנן משם רבי ישמעאל,

לומדים בגזירה שווה “לוֹ יִהְיֶה” “לוֹ יִהְיֶה” עולה מאשם שעצמות העולה

מותרות לכהנים. והמלים “לוֹ יִהְיֶה” מופנות, שאם לא כן אפשר לפרוך

מה לאשם שכן בשרו מותר.

אירע פסול קודם הפשט אין העור לכהנים
 כל הקדשים שאירע בהן פסול קודם להפשיטן, אין עורותיהן לכהנים ונשרפים עם עורם. לאחר הפשיטן, עורותיהן לכהנים. אמר רבי חנינא סגן הכהנים, מימי לא ראיתי עור שיוצא לבית השריפה, מחמת פסול שאירע בקרבן אחר ההפשט. אמר רבי עקיבא, מדבריו למדנו, שהמפשיט את הבכור ונמצא טריפה שיאותו הכהנים בעורו, ואפילו אם הפסול היה קודם הפשט הואיל ולא ניכר עד לאחר הפשט. וחכמים אומרים, אין ראיה מדבריו, אלא יצא לבית השריפה, הואיל והיה פסול לפני הפשט.

גמרא

אביי א' שהמשנה כרבי שמודה שבד"כ אין הפשט קודם זריקה
 הגמרא שואלת, שיש סתירה בין מה ששנינו במשנה למה ששנינו במשנה הקודמת כל שלא זכה המזבח בבשרה לא זכו הכהנים בעורה. אפילו שהפשיטו את העור קודם הזריקה¹⁶²⁴. והמשנה היא דברי רבי אלעזר ברבי שמעון שאמר שהדם אינו מרצה על העור בפני עצמו¹⁶²⁵. ובסיפא, במשנתנו שנינו שכל הקדשים שאירע בהן פסול קודם הפשט אין עורותיהם לכהנים, לאחר הפשט עורותיהם לכהנים, ואפילו כשהפסול קרה קודם זריקה, כרבי שחולק על רבי אלעזר ברבי שמעון, ואומר שהדם מרצה על עור בפני עצמו, אם הופשט והבשר נפסל קודם זריקה וזרק את הדם העור הותר, ואין עור פסול אלא כשנפסל עם הבשר¹⁶²⁶. האם הרישא היא כרבי אלעזר ברבי שמעון והסיפא היא כרבי? אמר אביי, כמו שהסיפא היא כרבי גם הרישא היא כרבי. ואפילו שרבי אומר שאם הפשיטו את העור לפני זריקת הדם, הדם מרצה על העור בפני עצמו, הוא מודה שאין הפשט קודם זריקה. שהכהנים אינם רגילים להפשיט את העור קודם זריקה, מפני שאסור לשהות את זריקת הדם כל כך. ולכן המשנה אומרת שהכהנים אינם זוכים בעור של קרבן שנפסל קודם הזריקה, מפני שהוא

1624 ול"ג כל שאין לו בבשר. רש"י.

1625 שאמר לקמן (דף קד) שאין הדם מרצה על עור חלוצ' בפני עצמו בלא בשר. כגון אם נפסל הבשר ואין הדם מרצה עליו, אף העור לא יצא מידי מעילה להיות נותר לכהנים אחר הפשט. רש"י.

1626 אבל הופשט קודם פסולו אפי' קודם זריקה הזריקה מתירה, וכל שכן אחר הפשט ואחר זריקה. אבל אם נפסל קודם הפשט ואפילו אחר זריקה הרי הוא כבשר. רש"י.

רבא א' כר"א בר"ש קודם שנראו
 להפשט אחר שנראו להפשט
 רבא אמר, כמו שהרישא היא כרבי אלעזר
 ברבי שמעון גם הסיפא היא כרבי אלעזר
 ברבי שמעון. מהו קודם הפשט ומהו אחר הפשט?. קודם שנראו
 להפשט, לפני הזריקה העורות אינם לכהנים, אפילו אם הופשט ונפסל
 אחר כך וכל שכן כשהוא עם הבשר, שאין דם מרצה על העור בלא בשר.
 ואחר שנראו להפשט, לאחר הזריקה עורותיהם לכהנים ואפילו כשהעור
 הוא עם הבשר כשנפסל. שכיון שהדם נזרק והבשר הורצה שעה אחת
 יפשיטנו ועורו לכהנים.

1627 ואם אירע שהפשט קודם זריקה ונפסל אחר הפשט אע"פ שלא זכה מזבח בבשר, יזכו הכהנים בעורה. ומשנתינו דברה בהוה. רש"י.

1628 משמע שלכ"ע הדם לא מרצה על העור כשנולד פסול קודם הפשט וקודם זריקה. ותימה שבסוף הגזול קמא (דף קיא.) אמ' נתן אשם ליהויריב וכסף לידעיה דאם קדמו בני יהויריב והקר' את האשם זכו במה שבידם. והק' למאי חזי אשם? פסול הוא? אמר רבא לעורו. ווהרי עורו גופיה אינו ראוי שהוא קודם הפשט וזריקה ותחלת הבאתו בפסול. וי"ל ששם לאחר שחיתת האשם יכול להביא כסף קודם זריקה וקוראים בו "מלבד איל הכפורים אשר יכפר בו" כיון שעדיין לא נתכפר. ואינו נחשב חשיב פסול שקודם זריקה. ואבל קשה כיון שיש את הפסול בידם מה לי קודם זריקה ומה לי לאחר זריקה. וי"ל שהוא כמו שנמצא טריפה בבני מעיים לרבי חנינא סגן הכהנים הואיל ולא הוכר פסולו קודם הפשט. תוס'.